

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

другий (магістерський) рівень

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання української мови в закладах загальної середньої освіти» для здобувачів другого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література); освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)/ Уклад. О.М.Семенов. Суми, СумДПУ імені А.С.Макаренка. 40 с.

У програмі подано мету і завдання дисципліни, передбачені загальні та спеціальні компетентності, результати навчання, власне зміст програми, критерії оцінювання результатів навчання

The working program of the academic discipline " Methods of teaching the Ukrainian language in institutions of general secondary education" for students of the second (educational and professional) level of higher education in the specialty 014 Secondary education (Ukrainian language and literature); educational and professional program: Secondary education (Ukrainian language and literature. English language)/ Composition. O.M. Semenog. Sumy, Sumy DPU named after A.S. Makarenko. 40 p.

The program presents the purpose and tasks of the discipline, provided general and special competencies, learning outcomes, the actual content of the program, criteria for evaluating learning outcomes

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
іноземної та слов'янської філології

А. М. Коваленко
«_30_»серпня_2023 р.

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною комісією
факультету іноземної та слов'янської філології
«_30_»серпня_2023 р.
Голова Громова Н.В., к.пед.н., доцент

Розробник:

Семеног Олена Миколаївна, д.пед.н., професор кафедри української мови і літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури (протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.).

Завідувач кафедри

Семеног О.М., д.пед.н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Освітній ступінь: магістр	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		5-й	5-й
		Семестр	
		1-2	
		14 год.	4
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4
		Консультації	
		2 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	82
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – розкрити питання методики навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах з урахуванням компетентнісного підходу; ознайомити магістрантів з новітніми технологіями навчання української мови у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів; сприяти формуванню у магістрантів загальних та фахових компетентностей, у т.ч. медіаосвітньої компетентності, академічної культури.

Унікальність навчальної дисципліни «Методика навчання української мови в закладах загальної середньої освіти» полягає в поглибленні знань магістрантів у галузі української лінгводидактики, вивченні кращих здобутків українського та європейського досвіду, лінгводидактичної спадщини мовознавців, зокрема Сумщини з метою ефективної організації педагогічної діяльності, викладання української мови у старшій школі. Викладач дисципліни на виконання завдань навчальної дисципліни у рамках українсько-польського проекту «Інноваційний університет та лідерство. Фаза IV: комунікаційні стратегії і відносини: університет школа» (листопад 2018 р. Польща), вивчала досвід фахівців факультету Artes Liberales, Варшавського, Ягеллонського університетів, залучалась інтердисциплінарних тренінгів з актуальних питань якості польської реформи шкільної та вищої освіти, популяризації педагогічних спеціальностей серед абітурієнтів, активного партнерства вчителя й науковця. Результатом участі в українсько-польському проекті є ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури, що функціонує на кафедрі української мови і літератури. Автор курсу має рекомендовані МОН програми з української мови.

Регіональний аспект. На лекціях і практичних заняттях опрацьовуємо досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С. Дорошенка, учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Шеденко та ін.).

Завдання навчальної дисципліни:

- здійснити аналіз актуальних проблем українськомовної освіти; підготувати майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи;

- розширити, поглибити знання магістрантів у галузі української лінгводидактики на основі аналізу українського та європейського досвіду, тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, з метою ефективної організації педагогічної діяльності, свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі;

- формувати у магістрантів фахово-методичні уміння: проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичне забезпечення), проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом у старшій школі з урахуванням педагогічних інновацій за кордоном, в Україні, на рівні регіону, знань про індивідуально-вікові особливості молоді; виконувати дослідницький/медіаосвітній проект з актуальних проблем української лінгвістики та методики на засадах академічної доброчесності; організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на

формування культуромовних особистостей учнів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах наукової (конференції, вебконференції, круглі столи, дискусії) та навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори); вести позакласну роботу з предмета.

- виховувати у магістрантів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами; втілювати нові методичні ідеї у практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у магістрів передбачених освітньою програмою компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо, на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку. ЗК 2. Здатність до ефективної комунікативної діяльності, міжособистісної взаємодії, мотивування до досягнення спільної мети, можливість працювати самостійно і автономно. ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність та мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності; керуватися в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва. ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, здатність діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики. ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності, моделювання траєкторії особистісного та професійного самовдосконалення. ЗК 6. Здатність формувати соціальні навички (soft-skills), а саме працювати в команді, уміти обґрунтовувати власну думку, усвідомлювати актуальність та вчасність виконання задач різного

	типу (deadline) тощо; ЗК 7. Здатність до системного творчого мислення, активізувати критичне осмислення інформації, формування системного наукового світогляду; проводити наукові дослідження. ЗК 8. Здатність до письмової та усної професійно-педагогічної комунікації українською та англійською мовами, у тому числі з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; готовність до виконання функцій сучасного вчителя-тьютора з урахуванням вимог суспільств, до професійного розвитку впродовж життя. ЗК 10. Здатність використовувати цифрові технології у науковій роботі та в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти, у тому числі для статистичного опрацювання результатів досліджень.
Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	ПК 1. Здатність вільно володіти науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній діяльності. ПК 2. Здатність виявляти розуміння основних тенденцій розвитку української мови і мовознавства у формуванні сучасної наукової картини світу; застосовувати системний і антропоцентричний підходи в мовознавстві; уміння розвивати в учнів необхідні мовні та лінгвістичні компетенції. ПК 3. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему, розуміти еволюційний шлях розвитку української літератури, використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретико-літературних узагальнень; уміння розвивати в учнів необхідні літературні та естетичні компетенції. ПК 4. Здатність до спілкування англійською мовою у професійному колі. ПК 5. Здатність виконувати різні види лінгвістичного, літературознавчого аналізу, до опанування технології роботи з фаховим текстом, реферувати, анотувати,

редагувати, перекладати, укладати, нормативно вживати засоби наукової мови; вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики (лекція, доповідь, виступ, огляд, промова тощо), володіти полемічним мистецтвом.

ПК 6. Здатність виконувати комплексний дослідницький проєкт з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, круглі столи, наукові публікації) з проблем наукового дослідження.

ПК 7. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі; усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань для забезпечення освітнього простору.

ПК 8. Навички організувати освітній процес з української мови і літератури та дослідницьку діяльність учнів у позакласній роботі у старшій (профільній) школі на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентісного підходів та партнерської взаємодії.

ПК 9. Здатність організувати навчальний процес з англійської мови у базовій школі з урахуванням особистих потреб і пізнавальних можливостей учнів та обґрунтованим вибором різних методик та технологій навчання; вміння розвивати в учнів необхідні мовні компетенції, орієнтуватись в основних тенденціях розвитку іншомовної освіти у навчальних закладах.

ПК 10. Здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів або класних керівників, батьківські збори, громада) щодо освітніх і культурних проблем; критично осмислювати й упроваджувати у професійну діяльність передовий український та світовий освітній досвід, різноманітні технології навчання, методи, прийоми і форми роботи, оцінювання результатів навчання з метою формування мовнокомунікативної компетентності учнів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст навчальної дисципліни тісно пов'язаний з навчальними дисциплінами: «Сучасна українська літературна мова», «Фахова українська

мова», «Стилістика української мови», «Культура української мови», «Українська діалектологія», «Вступ до мовознавства», «Методика навчання української мови», «Педагогіка», «Психологія», «Основи науковий досліджень».

3. Результати навчання за дисципліною

Методи навчання: елементи студентоцентрованого навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід, навчання через виробничу педагогічну практику в закладах загальної середньої освіти, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний методи (вебінари, тренінги, презентації), навчально-ігрові технології.

Форми навчання: лекційні, у т.ч. мультимедійні, інтерактивні, практичні заняття, тренінги, індивідуальні консультації, диспути, дискусії, «круглі столи», ділові ігри, самостійна робота, індивідуальна робота; передбачено підготовку кваліфікаційної роботи з методики навчання української мови в закладах загальної середньої освіти або розділу у магістерському дослідженні.

Програмні результати навчання	
	ПРЗ 1. Знання методів роботи з джерелами інформації з метою запобігання проблем та їх розв'язання; прав та свобод громадянина України, цінностей гуманізму та громадянського суспільства; основних принципів державної політики у сфері освіти, тенденцій інноваційного розвитку системи освіти України в умовах реформаційних перетворень. ПРЗ 2. Знання психолого-педагогічних засад та стратегій комунікації з учасниками освітнього процесу, підходів до організації освітнього процесу; різних форм навчання (традиційне, електронне, мобільне, змішане). ПРЗ 3. Знання змісту основних документів, що регулюють організацію освітнього процесу, вимог законодавства щодо академічної доброчесності під час навчання та оцінювання результатів навчання; щодо професійного та міжособистісного професійного спілкування; організації різних форм і видів професійного розвитку вчителя (тренінгів, вебінарів тощо).

	ПРЗ 4. Знання наукових методів пізнання; освітніх інновацій, їх характеристик; усвідомлення важливості упровадження наукових розробок в освітній процес закладів середньої освіти. ПРЗ 5. Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання учнів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування в учнів, методи і прийоми здійснення аналізу та рефлексії навчальної діяльності учнів та її результативності; вплив професійної діяльності на здоров'я та прийоми збереження особистого здоров'я у професійній діяльності ПРЗ 6. Поглиблені знання стильових тенденцій в українській літературі ХХ-ХХІ століття і використання набутих знань в освітньому процесі. ПРЗ 7. Поглиблені знання актуальних тенденцій розвитку сучасної української мови, ролі українського мовознавства, академічної риторики, полемічного мистецтва у формуванні основ академічної культури учня. ПРЗ 8. Володіння англійською мовою на визначеному рівні (за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти). ПРЗ 9. Знання основних вимог до результатів навчання за державними стандартами освіти, типовими освітніми програмами, розуміння методів та прийомів навчання української мови та літератури у старшій (профільній) школі. ПРЗ 10. Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення навчання англійської мови у базовій школі.
Уміння:	ПРУ 1. Уміє відстоювати власну громадянську позицію, застосовувати новітні освітні технології; враховує у професійній діяльності культурне розмаїття сучасного українського суспільства та суб'єктів освітнього процесу; ПРУ 2. Уміє працювати автономно та в команді, реалізовувати міжособистісну взаємодію, застосовувати набуті теоретичні знання у процесі взаємонавчання та практичній діяльності, оволодівати сучасними знаннями упродовж життя.

ПРУ 3. У професійній діяльності керується принципами толерантності, ефективної комунікаційної взаємодії, здорового способу життя, застосовує м'які навички (soft skills) та формує їх у здобувачів освіти у складних і непередбачуваних умовах.

ПРУ 4 . Здатний/здатна діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності, проєктувати та реалізувати індивідуальні освітні траєкторії особистісного зростання.

ПРУ 5 . Володіє науковим інструментарієм у галузі філології, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі філології та методики навчання української мови та літератури, англійської мови.

ПРУ 6. Уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. іноземною мовою для розв'язання проблем професійної (освітньої та наукової) діяльності.

ПРУ 7. Бере участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи); уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; складає анотації, реферати, наукові виступи іноземною мовою.

ПРУ 8. Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти.

ПРУ 9. Проєктує і проводить різні види занять з урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді; уміє використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання).

ПРУ 10. Бере участь у різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори), уміє будувати і втілювати ефективну стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.

Комунікація

ПРК 1. Вільне компетентне спілкування державною та англійською мовами з широким колом фахівців, із

	громадськістю у галузі професійної та/або наукової діяльності. ПРК 2. Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп, володіння основами професійної мовленнєвої культури. ПРК 3. Педагогічна комунікація у процесі навчання української мови і літератури, англійської мови, у т.ч. засобами сучасних цифрових технологій.

Види контролю: поточний, поетапний, підсумковий, самоконтроль;

Форми контролю: усне та письмове опитування, тестування, есе, презентації, виконання творчих завдань (авторські конспекти занять, проекти, презентації досвіду вчителя), залік.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів
90-100	Магістрант/ка показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміння специфіки професії і предметної галузі, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; орієнтується в основних тенденціях мовної освіти, має прагнення самостійно опанувати нові знання за спеціальністю для використання у майбутній професійній діяльності. Студент уміє здійснювати пошук, аналізувати, порівнювати, критично осмислювати фахову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна; магістрант/ка уміє чітко і зрозуміло висловлювати думку, вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики, дотримується принципів професійної етики, правил академічної доброчесності. Володіє загалом навичками ефективно проєктувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді, виконувати дослідницький або медіапроект з актуальних проблем методики. Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Володіє проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах), прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп..
82-89	Магістрант/ка показує достатній рівень сформованості професійної компетентності, розуміння специфіки професії і предметної галузі, методів та прийомів навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; має прагнення опанувати нові знання за спеціальністю для використання у майбутній професійній діяльності.

	Здійснює пошук, аналізувати, порівнювати, критично осмислювати фахову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення; при виконанні завдань дотримується принципів професійної етики, правил академічної доброчесності. Усна чи письмова відповідь загалом логічна, послідовна, змістовна, наявні окремі мовленнєві огріхи. Є спроби виконати проблемні завдання; проєктувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді, виконувати дослідницький або медіапроєкт з актуальних проблем методики. Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Загалом володіє проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах), прагне до ефективної взаємодії в команді.
74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; магістрант розуміється в методах та прийомах навчання/викладання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Загалом володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах загальної освіти; проєктує і може проводити різні види занять з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді; стежить за власним мовленням. Є спроби виконати проблемні завдання; проєктувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді, З допомогою викладача виконувати дослідницький або медіапроєкт з актуальних проблем методики. Є учасником

	круглих столів учителів-філологів; бере пасивну участь у конференціях, семінарах; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді
64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; Магістрант/ка розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує науково-методичну та загальнонаукову інформацію. Загалом володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах загальної освіти; з допомогою викладача магістрант проектує і може проводити різні види занять з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді; стежить за власним мовленням. Прагне опанувати проблемно-пошукові методи для проведення досліджень у галузі методики української мови, іноді бере участь у конференціях, семінарах. прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.
60-63	Задовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Магістрант/ка намагається покликатися на ідеї відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи. Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу. Частково володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах вищої, загальної середньої освіти; з допомогою викладача магістрант проектує і проводить різні види занять; прагне стежити за власним мовленням.
35-59	Незадовільно (з правом перескладання) мають студенти, які відтворюють половину матеріалу. Усна чи письмова відповідь неповна або неправильна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки, відсутні приклади. Магістрант/ка не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі

	методичні явища й положення, не розуміє принципів викладання мови у старшій школі. Простежується невідповідність до практичних і семінарських занять.
1-34	Незадовільно (без права перескладання) отримують ті студенти, які не можуть відтворити теоретичний матеріал, вони не завжди розуміють суть питання, не можуть застосувати набуті знання в елементарних стандартних ситуаціях; відповіді містять грубі фактичні помилки. Наявна відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Магістрант/ка потребує повторного прослуховування курсу.

Розподіл балів

Поточний контроль																									Разом	За курс															
РОЗДІЛ 1								РОЗДІЛ 2								РОЗДІЛ 3								РОЗДІЛ 4								РОЗДІЛ 5								56	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34								
Поточний контроль																																									
1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2										
Контроль самостійної роботи																																									
10								8								8								8								10								44	

За бажанням здобувача можуть враховуватися результати навчання у неформальній освіті (відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у СумДПУ імені А. С. Макаренка).

Розподіл балів за види робіт:

- участь у конференції (різних рівнів) – 3 бали,
- написання й опублікування статті – 7 балів,
- участь/призове місце у творчих конкурсах:

обласних – 8/10 балів; усеукраїнських – 12/14.

- участь/призове місце у всеукраїнському конкурсі наукових робіт – 15/18 балів.
- проходження онлайн-курсів – 5 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.Засоби діагностики результатів навчання

Методами оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти є: поточний контроль, моделювання фрагментів уроків, проект.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ECTS та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ECTS у СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Застосовується накопичувальна 100-бальна система, що передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо- професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: творчі роботи, презентації, проекти, реферати, контрольні роботи, поточний контроль, залік.

Участь у розробці проекту та подання його результатів на захист розглядається як один із можливих варіантів засобів діагностики результатів навчання з дисципліни.

1. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ У СТАРШІЙ (ПРОФІЛЬНІЙ) ШКОЛІ

Тема 1. Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти. Інноваційні процеси у мовній освіті. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти. Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти.

Тема 2. Предмет і завдання методики навчання української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний). Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Законів України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

Якість надання освітніх послуг в умовах повномасштабної війни, розв'язаної росією. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу в умовах воєнних реалій. Психологічні аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану.

Професійний стандарт учителя: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>

Методичні рекомендації щодо викладання української мови, української літератури, зарубіжної літератури у 2022/2023 навчальному році

Тема 3. Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи. Лінгвістичні, психологічні та дидактичні основи навчання української мови.

Тема 4. Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики (О.Біляєв, О.Горошкіна, Н.Голуб, С.Єрмоленко, Л.Мацько, М.Пентилюк, Т.Симоненко та ін.). Досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С. Дорошенка, учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Шеденко та ін.).

Методична робота вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях. Академічна культура вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури в університеті. Виховання ціннісних орієнтирів відповідно до Концепції «Нова українська школа».

Модельна навчальна програма – навчальна програма – календарно-тематичне планування для 5-6 класів НУШ

Тема 5. Зміст мовної освіти у старших класах. Реалізація змістових ліній на уроках української мови у старших класах. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу. Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності. Принципи естетичної вартісності медіатекстів.

Тема 6. Програми і підручники з української мови. Принципи побудови шкільного курсу української мови. Варіативність структури курсу «Українська мова» у 10-11 класах. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11 класів з української мови (рівень стандарту, академічний рівень і профільний).

Тема 7. Зміст шкільного курсу української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний). Навчання української мови крізь призму діалогу мовних особистостей. Текст – основна одиниця навчального заняття. Розвиток мовної особистості в текстовій діяльності. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу.

Тема 8. Основні підходи до навчання української мови в старших класах: особистісний, комунікативно-діяльнісний, функціонально-стилістичний, соціокультурний; компетентнісний; соціокультурний; єдності навчання, виховання і розвитку; взаємозв'язаного опанування мови й мовлення, чотирьох видів мовленнєвої діяльності; диференціації; наступності й перспективності між основною і старшою ланками загальноосвітньої школи, між профільною і професійною освітою і т. ін.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ

Тема 9. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів. Сучасні підходи до мовленнєвого розвитку старшокласників на уроках української мови: комунікативно-діяльнісний, особистісно зорієнтований, соціокультурний і компетентнісний підходи. Виховання потреби самоосвіти, удосконалення навичок самоконтролю, особистісно-мовленнєвої діяльності.

Тема 10. Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах. Робота над удосконаленням мовленнєвої культури учнів при вивченні окремих розділів курсу. Навчання учнів мистецтву діалогу (засвоєння норм мовленнєвої поведінки в різних сферах і ситуаціях спілкування, культури слухання, оволодіння різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації, дотримання правил проведення вебінарів, диспутів, розвиток культури медіагігієни).

Тема 11. Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення (аудіювання, конспектування висловлювань, тематичні виписки, тези, конспект). Методика написання творів на літературно-критичні, літературно-публіцистичні, екологічні, морально-етичні, профорієнтаційні теми. Методика написання есе. Робота із медіатекстом: газетний текст, теле- і радіотекст, рекламний текст. Культура інформаційної взаємодії, медіабезпеки і медіагігієни.

Тема 12. Культура роботи з текстом художнього твору, медіатекстом. Лінгвоекологічний принцип (або принцип лінгвістичної (мовної) екології), принцип виховання мовного смаку, мовної толерантності.

Тема 13. Методика роботи щодо створення власних висловлювань у 10 класі. Методика роботи з діловими паперами. Вироблення мовного смаку шляхом розширення лінгвістичного (філологічного) світогляду.

РОЗДІЛ 3 МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 14. Особливості структури уроків української мови в 10-11 класах. Формування критичного мислення.

Тема 15. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології, правопису в 10 класі. Види вправ.

Тема 16. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з пунктуації та синтаксису в 11 класі. Види вправ.

Тема 17. Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10- 11 класах, формування уявлень про лінгвістику як складову загальнолюдської культури. Мова міста і села. Потреби у знанні міської комунікації. Жаргон, арго, сленг сучасного школяра.

Тема 18. Методи та прийоми покращення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів старших класів. Методика проведення уроків орфографічно-пунктуаційного практикуму.

Тема 19. Формування стилістичних умінь та культури мовлення учнів у 10-11 класах. Види вправ зі стилістики в старших класах. Система вправ і завдань щодо розвитку комунікативних умінь і навичок старшокласників.

Тема 20. Методика вивчення риторики у старших класах. Форми і методи вироблення риторичної майстерності учнів 10-11 класів. Навчання старшокласників веденню ефективного діалогу. Обговорення етикету повідомлень засобами колективної комунікації в режимі конференції та в чатах (домовляння про зустріч, вибачення, привітання зі святом). Дотримання лінгвоекологічної норми, толерантної комунікації у мережевому просторі, етикету.

Тема 21. Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі. Науково-популярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи), анімаційні, їх роль, завдання, функції. Основні прийоми й технології створення медіатекстів. Сприймання, медіасприймання, творче медіасприймання. Формати візуальної медіаторчості.

Тема 22. Методи навчання: активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія; евристичне спостереження, порівняння, конструювання, моделювання, смислове бачення, символічне бачення, метод творчої реалізації, проблемного навчання.

Тема 23. Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.

РОЗДІЛ 4 МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 24. Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Конспект уроку як комунікативний феномен. Вправи і завдання – важливий компонент на уроках української мови. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.

Тема 25. Форми проведення уроків української мови у старших класах. Уроки-лекції з української мови, вимоги до їх підготовки і проведення, принципи добору навчального матеріалу, основні складові лекції. Традиційні та інноваційні форми лекцій. Медіаосвітній компонент на уроках. Культура слухання лекції. Конспектування лекції.

Тема 26. Уроки-семінари з української мови. Формування умінь сприймати, розуміти, систематизувати, перетворювати, використовувати медіаосвітню інформацію з різних джерел, у т.ч. довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); електронних засобів масової інформації (електронної пошти, сервісних програм мережі).

Тема 27. Уроки-колоквиуми, уроки-заліки, уроки-дидактичні ігри з української мови в старших класах, вимоги до їх підготовки і проведення. Онлайн-ігри від АУП «Медіазнайко» та IREX «Медіаграмотна місія», віртуальна екскурсія «Автентична Україна». Робота з публіцистичним, науковим, художнім, офіційно-діловим текстом, медіатекстом. Створення тексту інформації для шкільного веб-сайту.

Тема 28. Методика проведення спецкурсів і спецсемінарів з української мови. Позакласна робота з української мови. Шкільний кабінет української мови. Лінгвістичні гуртки. Методика проведення шкільного факультативу з основ медіакультури. Організація науково-дослідницької діяльності учнів, зокрема в Малій академії наук.

РОЗДІЛ 5 МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ

Тема 29. Сучасні освітні технології у процесі навчання української мови: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технології розвивального навчання, педагогічного проєктування. Урок із застосуванням інтерактивних технологій. Технології занять та гурткової роботи з регіональним компонентом.

Тема 30. Засоби навчання на уроках української мови в старших класах. Принципи побудови чинних підручників української мови для 10-11 класів. Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів. Контет-аналіз науково-навчальних текстів завдань за спрямованістю на розвиток мовнокомунікативних, медіасвітніх умінь.

Тема 31. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи. Лінгвістичний проєкт. Застосування нових інформаційних технологій для пошуку інформації з актуальних питань мовознавства в мережі Інтернет (використання веб-браузерів, робота з інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами). Ознайомлення з українським лінгвістичним інтернет-порталом «Словники України онлайн».

Тема 32-33. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій. Сервіси для створення «хмаринок слів» (Word It Out, Word Cloud Generation, Word Art, AnswerGarden тощо), ментальних мап (XMind, FreeMind, iMindMap, MindJet Mindmanager, Edrow Mind Map, Visual Mind тощо), інтерактивних плакатів (Thinglink, Glogster EDU, H5P тощо), коміксів (Bitstrips, Canva, Write Comics, Pixton, StoryboardThat) тощо.

Створення чатів або постерів у додатках Canva PlayBuzz, Miro, Jamboard; здійснення віртуальних мандрівок у музеї; аналіз фото, документів, пізнавальних текстів, розміщених на віртуальних дошках Jamboard, Padlet; участь в онлайн-опитуваннях, тестуваннях, змодельованих за допомогою Google Forms, Online Test Pad, Poll everywhere тощо. Використання нових інформаційних технологій для організації лінгвістичного діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в інтернет-конференціях, інтернет-семінарах тощо). Використання нових інформаційних технологій для створення тематичних професійно орієнтованих блогів, web-сторінок і web-квестів.

2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	кон	ср		лек	пр	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
РОЗДІЛ 1										
УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ У СТАРШІЙ (ПРОФІЛЬНІЙ) ШКОЛІ										
Тема 1. Актуальність філологічних знань для розвитку сучасної людини і суспільства. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти. Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти.	4,5	0,5			4	14	1	1	2	10

Тема 2. Предмет і завдання методики навчання української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний). Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Закону України «Про освіту» (2017).	4,5	0,5			4	12	1	1		10
Тема 3. Зв'язок з іншими науками та культурологічними, психолого-педагогічними, мовно-літературними навчальними дисциплінами. Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи навчання мови в школі.	1	0,5	0,5			12	1	1		10
Тема 4. Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях. Академічна культура вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя.	5.5	0.5			5	12	1	1		10

Тема 5. Зміст мовної освіти у старших класах. Реалізація змістових ліній на уроках української мови у старших класах. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу. Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/інфомедійної грамотності.	2,5		0,5		2	10				10
Тема 6. Програми і підручники з української мови. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.	0,5	0,5				10				10
Тема 7. Зміст шкільного курсу української мови у старших класах. Навчання української мови крізь призму діалогу мовних особистостей.	0,5		0,5			10				10
Тема 8. Основні підходи до навчання української в старших класах.	6	0,5	0,5		5	10				10
Разом	25	3	2		20	90	4	4	2	80
РОЗДІЛ 2										
МЕТОДИКА МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ										
Тема 9. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів.	5,5	1	0,5	2	2					
Тема 10. Методи і прийоми поглиблення	2,5	0,5			2					

і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах.										
Тема 11. Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення в 10 класі.	2,5	0.5			2					
Тема 12. Методика роботи щодо відтворення готового тексту в 10-11 класах.	2,5	0.5			2					
Тема 13. Методика роботи щодо створення власних висловлювань в 10 класі.	3	0.5	0,5		2					
Разом	16	3	1	2	10					

РОЗДІЛ 3
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У
СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 14. Особливості структури уроків української мови в 10-11 класах. Формування критичного мислення.	1	0.5	0.5							
Тема 15. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології, правопису в 10 класі. Види вправ.	3	0.5	0.5		2					
Тема 16. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з пунктуації та	3	0.5	0,5		2					

синтаксису в 11 класі. Види вправ.										
Тема 17. Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10- 11 класах. Мова міста і села. Потреби у знанні міської комунікації. Жаргон, арго, сленг сучасного школяра.	2				2					
Тема 18. Методи та прийоми покращення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів старших класів.	2				2					
Тема 19. Методика опрацювання стилів, формування стилістичних умінь та культури мовлення учнів У 10-11 класах.	0.5	0,5								
Тема 20. Методика вивчення риторики в старших класах.	5,5	0,5			5					
Тема 21.Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі.	6	0,5	0,5		5					
Тема 22. Методи навчання (активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія). Методи учіння (навчально-пізнавальна діяльність студента, самонавчання, творче використання теоретичних знань).	0.5		0,5							
Тема 23. Методи формування лінгвокультурознавчої	0.5		0,5							

компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.										
Разом	24	3	3		18					

РОЗДІЛ 4
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 24. Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Академічна культура у старшій школі.	1,5	0,5	1							
Тема 25. Форми проведення уроків української мови в старших класах. Уроки-лекції з української мови в старших класах. Медіаосвітній компонент на уроках.	0,5	0,5								
Тема 26. Уроки-семінари з української мови в старших класах, вимоги до їх підготовки і проведення. і обговорення розглянутих питань. Медіаосвітній компонент на уроках.	1		1							
Тема 27. Уроки-колоквіуми, уроки-дидактичні ігри з української мови в старших класах. Медіаосвітній компонент на уроках.	1		1							
Тема 28. Методика проведення спецкурсів	9	1	2		6					

і спецсеминарів з української мови. Методика проведення шкільного факультативу з основ медіакультури. Організація науково-дослідницької діяльності учнів, зокрема в Малій академії наук..										
Разом	13,5	2	5		6					
РОЗДІЛ 5										
МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ										
Тема 29-30. Сучасні освітні технології у процесі навчання української мови: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технології розвивального навчання, педагогічного проєктування.	4,5	1.5	1		2					

Тема 31. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи, Лінгвістичний проєкт.	6				2					
Тема 32-33. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій (Інтернет-ресурсів, енциклопедій).	8									
Разом	25,5	3	3		6					
Усього годин	90	14	14	2	60	120	4	4	2	112

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти	2	1
2	Навчання української мови крізь призму вимог Концепції «Нова українська школа»	2	1
3	Мовленнєвий розвиток учнів 10-11 класів. Реалізація змістових ліній.	2	1
4	Технології проведення занять і позакласної роботи з української мови.	2	1
5	Сучасний урок: основні вимоги, технології, критерії ефективності, підручники.	2	

6	Методичні технології у мовній освіті. Медіаосвітній компонент на уроках української мови	2	
7	Методична робота вчителя-словесника. Академічна культура вчителя-словесника	2	
	Усього	14	4

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Концептуальні засади опанування української мови в освітніх закладах	2	1
2	Інноваційні процеси у мовній освіті. Програми з української мови для 10-11 класів.	2	1
3	Методика мовленнєвого розвитку учнів 10-11 класів. Навчання української мови у вимірах медіа грамотності.	2	1
4	Методика вдосконалення знань, умінь і навичок з української мови у старших класах. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.	2	1
5	Методичні технології у мовній освіті	2	
6	Технологія сучасного уроку. Технології занять із регіональним компонентом.	2	
7	Методична робота вчителя-словесника. Академічна культура вчителя-словесника	2	
	Усього	14	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Реалізація культурологічної (соціокультурної) змістової лінії на уроках української мови у старших класах.	5	

	1. Вивчення мови як профільного предмета і ступінь її представленості як окремого навчального предмета в профілях інших спеціалізацій (стандарту, академічного, профільного) для загальноосвітніх навчальних закладів.		
2	Загальні питання навчання української мови в старших класах 1. Шляхи використання дослідницьких методів на уроках української мови в старших класах. Проблемне вивчення української мови в старших класах. Програмування та алгоритмізація на уроках рідної мови в 10-11 класах. 2. Індивідуальна робота з учнями старших класів на уроках української мови. Тест як форма підсумкового контролю знань з української мови в 10-11 класах. Міжпредметні зв'язки та інтегроване навчання на уроках української мови в старших класах. 3. Організація самостійного вивчення учнями навчального матеріалу на уроках української мови в 10-11 класах. Форми і методи роботи. Основні умови ефективності навчальної діяльності на уроках української мови в старших класах. Формування пізнавальної активності школярів на уроках рідної мови в 10-11 класах. Формування навичок творчої діяльності учнів старших класів на уроках української мови. 4. Лексикографічна робота на уроках української мови в старших класах. Види робіт зі словниками на уроках української мови в старших класах. Методи вироблення у старшокласників умінь послуговуватися довідковою лінгвістичною літературою. 5. Принципи побудови й зміст чинних програм з української мови для 10-11 класів. 6. Засоби навчання на уроках української мови в старших класах. 7. Підготовка до практичного і лабораторного занять.	5	
3	Методика вдосконалення знань, умінь і навичок з мови у старших класах	10	

	1. Методи та прийоми покращення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів старших класів. 2. Словникова робота на уроках української мови в старших класах. 3. Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10-11 класах. 4. Підготовка до практичних занять.		
4	Методика мовленнєвого розвитку учнів 10-11 класів 1. Методика написання творів на літературно-критичні, літературно-публіцистичні, екологічні, морально-етичні та профорієнтаційні теми. 2. Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах. 3. Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення (аудіювання, конспектування висловлювань, тематичні виписки, тези, конспект) в 10 класі. 4. Методика роботи щодо відтворення готового тексту (виразне читання, перекази із творчим завданням) в 10-11 класах. 5. Методика роботи щодо створення власних висловлювань (діалог, відгук про твір мистецтва) в 10 класі. 6. Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі.	10	
5	Методика вивчення стилістики 1. Методика узагальнення і систематизації набутих знань зі стилістики в 10-11 класах. Предмет і завдання вивчення стилістики в 10-11 класах. 2. Робота над стилями мовлення на уроках рідної мови в 10-11 класах.	5	
6	Методика вивчення риторики 1. Програмне забезпечення практичної риторики. 2. Форми і методи вироблення риторичної майстерності. 3. Правила риторики для вчителя-словесника. 4. Вправи та завдання з практичної риторики. 5. Посібники з риторики для 10-11 класів.	5	
7	Методика позакласної роботи в старших класах	5	

	1. Роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови учнів старших класів. Основні форми позакласної роботи з української мови в 10-11 класах.		
8	Методика проведення факультативних занять, спецкурсів і спецсемініарів з української мови 1. Факультативні заняття з української мови в старших класах. Спецкурси з української мови для учнів 10-11 класів..	15	
9	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11 класів з української мови (рівень стандарту, академічний рівень і профільний).	15	
10	Сучасні освітні технології у процесі викладання української мови. 1. Інформаційно-методичне забезпечення технологій навчання. 2. Досвід закладів вищої освіти щодо впровадження освітніх технологій на заняттях з лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін. 3. Інфо-медійна грамотність учителя-словесника.	15	
	Усього	90	

Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, доповіді, виступи, творчі роботи, дослідницькі /медіа освітні проекти та їх захист, контрольна робота, поточний контроль.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій; посібники, індивідуальні завдання; тестові завдання; комп'ютерні презентації до окремих занять.

Програма заліку

Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти.

Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти. етодична робота вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях.

Предмет і завдання методики навчання української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний).

Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Законів України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Концепції упровадження медіаосвіти в Україні (2016). Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України» (2018).

Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи. Лінгвістичні, психологічні та дидактичні основи навчання української мови.

Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики.

Академічна культура вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури в університеті: мета, завдання, основні підходи до навчання української мови в старших класах.

Зміст мовної освіти у старших класах. Реалізація змістових ліній на уроках української мови у старших класах. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу.

Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності. Принципи естетичної вартісності медіатекстів.

Програми і підручники з української мови. Принципи побудови шкільного курсу української мови.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11 класів з української мови (рівень стандарту, академічний рівень і профільний).

Текст – основна одиниця навчального заняття. Розвиток мовної особистості в текстовій діяльності. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу.

Основні підходи до навчання української мови в старших класах.

Сучасні підходи до мовленнєвого розвитку старшокласників на уроках української мови. Виховання потреби самоосвіти, удосконалення навичок самоконтролю, особистісно-мовленнєвої діяльності.

Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах. Навчання учнів мистецтву діалогу, розвиток культури медіагігієни.

Методика написання есе.

Робота із медіатекстом: газетний текст, теле- і радіотекст, рекламний текст.

Культура інформаційної взаємодії, медіабезпеки і медіагігієни.

Методика роботи щодо відтворення готового тексту в 10-11 класах.

Методика роботи щодо створення власних висловлювань в 10 класі. Вироблення мовного смаку шляхом розширення лінгвістичного (філологічного) світогляду.

Особливості структури уроків української мови в 10-11 класах.
Формування критичного мислення.

Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології, правопису в 10 класі. Види вправ.

Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з пунктуації та синтаксису в 11 класі. Види вправ.

Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10- 11 класах, формування уявлень про лінгвістику як складову загальнолюдської культури.

Формування стилістичних умінь та культури мовлення учнів у 10-11 класах.

Форми і методи вироблення риторичної майстерності учнів 10-11 класів. Навчання старшокласників веденню ефективного діалогу в режимі конференції та в чатах.

Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі. Науково-популярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи), анімаційні, їх роль, завдання, функції.

Основні прийоми й технології створення медіатекстів. Сприймання, медіасприймання, творче медіасприймання. Формати візуальної медіатворчості.

Методи навчання: активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія; евристичне спостереження, порівняння, конструювання, моделювання, смислове бачення, символічне бачення, метод творчої реалізації, проблемного навчання.

Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.

Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Конспект уроку як комунікативний феномен.

Вправи і завдання – важливий компонент на уроках української мови.

Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.

Форми проведення уроків української мови в старших класах.

Уроки-лекції з української мови, вимоги до їх підготовки і проведення, принципи добору навчального матеріалу, основні складові лекції.

Медіаосвітній компонент на уроках.

Культура слухання лекції. Конспектування лекції.

Уроки-семінари з української мови. Формування умінь сприймати, розуміти, систематизувати, перетворювати, використовувати медіаосвітню інформацію з різних джерел, у т.ч. довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); електронних засобів масової інформації (електронної пошти, сервісних програм мережі).

Уроки-колоквіуми, уроки-заліки, уроки-дидактичні ігри з української мови в старших класах, вимоги до їх підготовки і проведення. Створення тексту інформації для шкільного веб-сайту

Методика проведення спецкурсів і спецсемінарів з української мови.

Позакласна робота з української мови. Шкільний кабінет української мови.

Лінгвістичні гуртки.

Методика проведення шкільного факультативу з основ медіакультури.

Організація науково-дослідницької діяльності учнів, зокрема в Малій академії наук.

Урок із застосуванням інтерактивних технологій.

Технології занять та гурткової роботи з регіональним компонентом.

Засоби навчання на уроках української мови в старших класах. Принципи побудови чинних підручників української мови для 10-11 класів.

Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів. Контет-аналіз науково-навчальних текстів завдань за спрямованістю на розвиток мовнокомунікативних, медіасвітніх умінь.

Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи. Лінгвістичний проєкт.

Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій.

Використання нових інформаційних технологій для створення тематичних професійно орієнтованих блогів, web-сторінок і web-квестів.

8.Рекомендовані джерела інформації

Закон України «Про освіту», 2018. [Інтернет-ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>.

Закон України «Про повну загальну середню освіту», 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20/>

Концепція «Нова українська школа» 2016. URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>

PISA-2022: короткий огляд усіх основних результатів. URL: <https://nus.org.ua/articles/pisa-2022-korotkyj-oglyad-usih-osnovnyh-rezultativ/>

PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. К. : УЦОЯО, 2017. 123 с.

Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Українська патріотика: тексти і завдання. 5—11 класи. Навчально-методичний посібник. Київ: Фенікс, 2024. 144 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738206/1/BNV%20KSV%202024%20Patriotyka.pdf>

Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.

Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії : методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засекіна Т. М.,

Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с.

Голуб Н.Б. Ціннісний компонент компетентності у модельній програмі й підручнику української мови URL: <http://surl.li/qiyhv>

Горошкіна О.М., Попова Л.О., Никітіна А.В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х.: Основа, 2012. 171 с.

Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.

Державний стандарт базової середньої освіти. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/

Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.

Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету / Оксана Костів, Олеся Сколоздра-Шепітко. Львів, 2018. 202 с.

Кульбабська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с

Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/За ред. М.І. Пентилюк. К. : Ленвіт, 2005. С. 349-350.

Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія/ Ред Л. А. Найдьоновой, Н.І.Череповської. Київ: Міленіум. 2014.

Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.

Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. К.: Ленвіт, 2011. 256 с.

Потапенко О.І., Кожуховська Л.П., Товкайло Т.І., Чубань Т.В. Лінгводидактика (курс лекцій): навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Міленіум, 2005. 402 с.

Практикум із методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів/ Кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.

Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./ Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Шелехова Г.Т., Голуб Н.Б., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Федорчук Т.М., Косянчук С.В. Навчання української мови в старшій школі на академічному рівні: посіб. для вчителя. К. : Педагогічна думка, 2012. 208с.

Методичні рекомендації щодо викладання української мови, української літератури, зарубіжної літератури у 2023/2024 навчальному році. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2023/09/12/IMR-2023-2024-Ukr.mova.12.09.2023.pdf>

МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 класів :

Мовно-літературна галузь. URL:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

Програми 10-11 кл.: URL:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Пасько І. що означає “бути компетентним читачем” – міжнародний досвід (бонус до аналізу програм з української мови та літератури). URL: <https://nus.org.ua/articles/shho-oznachaye-but-y-kompetentnym-chytachem-mizhnarodnyj-dosvid-bonus-do-analizu-program-z-ukrayinskoyi-movy-ta-literatury/>

Есе на уроках словесності. URL: <https://gapon.te.ua/rubryka-metodysta/dorobok-metodysta/metodychni-rekomendatsii/item/848-ese>

Методичні розробки Національного проєкту “Пишемо есе” URL: <https://essay.nus.org.ua/>

**Наукові, науково-методичні праці викладача
(особисті та у співавторстві),
який забезпечує навчальну дисципліну**

Мацько Л.І., Семенов О. М. та ін. Українська мова: 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. К., 2017. 82 с.

Мацько Л.І., Семенов О.М., Голуб Н.Б. та ін. Українська мова. 10 клас. Профільний рівень, українська філологія: навч.-метод. посіб. за ред. Л.І. Мацько. К.: Дивослово, 2020. 520 с.

Мова наша – українська: навч.-метод. посібник для вчителя / Л.І.Мацько, О.М.Семенов, Н.Б.Голуб та ін. ; за ред. Л.І.Мацько. – К.: Богданова А.М., 2011. – 512 с.

Семенов О. Електронні освітні ресурси в лінгвометодичній підготовці педагога-дослідника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 10. С. 123-134.

Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.

Семенов О. Лінгвоперсонологія: навч. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 192 с.

Семенов О. Мовнокомунікативна особистість учителя й учня у художньо-педагогічному дискурсі. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. 180 с.

Семенов О. Підготовка майбутніх учителів-словесників до позакласної діяльності з патріотичного виховання: лінгвоаксіологічний контекст. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2017. № 6. С. 142-152.

Семенов О. Підготовка майбутніх учителів до гурткової роботи з риторичної майстерності (на матеріалі творчої спадщини Олександра Захаренка). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал/МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. № 1 (65). С. 163–174.

Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.

Семенов О. Сучасний урок у вимірі я-концепції професіонала. Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр./ Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ: Вид. центр КНЛУ. 2016. Вип. 54.

Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія/ За ред. Л.І.Мацько. К.: Педагогічна думка, 2007. 272 с.

Семенов О. Українська мовна освіта майбутніх фахівців в об'єктиві законодавства та лінгводидактики. Культуромовна особистість фахівця у ХХІ столітті: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Суми, 7 грудня 2017 року)/ за ред. О. М. Семенов. Суми: видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. Випуск 1. С. 9-18.

Семенов О. Українська мова. 10 клас. Змістова лінія «Громадянська відповідальність»: навч.-метод. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 340 с.

Семенов О. Художньо-педагогічний наратив як засіб формування культури педагогічного спілкування. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2017. Вип. 2 (88). – С. 243–248.

Семенов О. Цифрові наративи в методичній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Вип. 5, Ч. 2. С. 46–48.

Семенов О., Земка О. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. Суми : Ніко, 2014. 286 с.

Семенов О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.

Українська мова: програма для профільного навчання учнів 10-12 класів (профіль – українська філологія)/ Уклад.: Л.Мацько, О.Семенов, Т.Груба, Т.Симоненко. К., 2017. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>.

Підручники для аналізу

Семенов О., Дятленко Т., Калинич О. Дорожня карта за підручником «Українська мова» для 6 класу закладів загальної середньої освіти / автори: О.Семенов, О. Калинич, Т. Дятленко, М. Білясник, В. Волницька. Тернопіль : Астон, 2023.

Семенов О. М., Дятленко Т. І., Білясник М. Д., Волницька В. В. Українська мова : підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Астон, 2022. 336 с. Підручник рекомендовано МОН України (наказ № 140 від 08.02.2022), укладено за модельною навчальною програмою «Українська мова. 5–6 класи» (автори: Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна).

Форум «Реформування старшої профільної середньої освіти (академічні ліцеї)»

<https://www.youtube.com/watch?v=1NLP-R7b-bI>

Профільна, сучасна та автономна. Якою може й має бути старша школа в Україні

Чому потрібна реформа профільної середньої освіти

Доброчесність, якій нині не сприяє багатопредметність у старшій школі.

https://znayshov.com/News/Details/profilna_suchasna_ta_avtonomna_Yakoiu_mozhe_Y_maie_buty_starsha_shkola_v_ukraini

https://znayshov.com/News/Details/Yakym_bude_napovnennia_starshoi_profilnoi_shkoly_v_ukraini#google_vignette